

Zarządzanie szkolnictwem w krajach Unii Europejskiej

pedagogika porównawcza

typy zarządzania szkolnictwem w krajach UE

- typ zarządzania z przewagą centralizacji
- typ zarządzania z przewagą centralizacji z podziałem na regiony
- typ zarządzania z przewagą decentralizacji
- innowacje i tendencje w zarządzaniu szkolnictwem

(1) typ zarządzania z przewagą centralizacji

- centralne finansowanie
- centralnie przygotowywane programy nauczania
- bieżące kierowanie szkołami nie podlega organom centralnym, z wyjątkiem zewnętrznego oceniania przeprowadzanego przez inspektorów

inspektorzy – pracownicy administracji centralnej, a tym samym ocena zewnętrzna stanowi pewną formę ingerencji w bieżące kierowanie szkołą

- przykłady krajów UE: Włochy, Irlandia, Portugalia, Hiszpania

(2) typ zarządzania z przewagą centralizacji z podziałem na regiony

regionalne – systemy w których prawa i przepisy stanowione na szczeblu centralnym wprowadzane są w życie przez organy regionalne, które działają jako reprezentacja władzy centralnej

- organy lokalne wykonują decyzje lub nadzorują nauczanie
- organy lokalne nie mają prawa do podejmowania decyzji
- przykład: Francja

(2) typ zarządzania z przewagą centralizacji z podziałem na regiony – cd.

Inny rodzaj regionalizacji:

- organy lokalne podejmują wszystkie lub niektóre decyzje w zakresie zarządzania szkolnictwem
- często w ramach ustanowionych przez organy centralne, ale z pewnym stopniem autonomii
- może to być pewien stopień decentralizacji (podejmowanie decyzji, zarządzanie szkolnictwem)
- przykład: Dania (szkolnictwo średnie)

(3) typ zarządzania z przewagą decentralizacji

- różne typy i stopnie decentralizacji
- **system w pełni zdecentralizowany** – wszystkie aspekty zarządzania pozostają w kompetencji organów lokalnych (gminnych)
- przykład: brak
- **system z przewagą decentralizacji** – zawiera elementy centralizacji, np.: bezpośrednie finansowanie szkół
- przykład: Dania, (spoza UE – Wielka Brytania)

(4) innowacje i tendencje w zarządzaniu szkolnictwem

- w ostatnich ponad trzydziestu latach doszło do wielu zmian w zarządzaniu szkolnictwem w krajach UE
- **w krajach tradycyjnie scentralizowanych** - tendencje do przekazywania kompetencji należących dotychczas do organów centralnych (np. budowa placówek, zarządzanie finansami, wsparcie socjalne i edukacyjne) organom regionalnym

(4) innowacje i tendencje w zarządzaniu szkolnictwem – cd.

- **w krajach tradycyjnie zdecentralizowanych** - starania do pozostawienia szerokiego pola dla pedagogicznej i finansowej autonomii szkół
- tym staraniom towarzyszą:
  - nowe regulacje prawne dają władzy centralnej prawo do efektywniejszej kontroli systemu szkolnego
  - tzw. *option out system* - szkoły podlegające administracji lokalnej mogą na podstawie własnego wyboru dostać się pod zarząd centralny
  - zjawisko ‚nowej decentralizacji’ – przekazywanie kompetencji lokalnych organów szkolnych radom szkolnym

(4) innowacje i tendencje w zarządzaniu szkolnictwem –cd.

- **w zakresie kierowania szkolnictwem** - nowe określanie ról właściwych różnym poziomom decyzyjnym
- tendencja do **tworzenia równowagi pomiędzy centralizacją i decentralizacją** poprzez zapewnienie adekwatnej dystrybucji odpowiedzialności pomiędzy
  - władzę centralną
  - pozostałe poziomy zarządzania

(4) innowacje i tendencje w zarządzaniu szkolnictwem –cd.

- w wielu krajach UE dochodzi do głosu zasada: kierownictwo szkoły otrzymuje kompetencje i środki, pozwalające na podejmowanie wiążących decyzji dotyczących
  - metod kształcenia
  - wyboru materiału dydaktycznego
  - organizacji nauczania
  - orientacji pedagogicznej
  - zarządzania finansami

(4) innowacje i tendencje w zarządzaniu szkolnictwem –cd.

- zauważa się przy tym **wzrost kompetencji decyzyjnych nauczycieli i rodziców** w zakresie polityki edukacyjnej szkoły
- po tej linii – **innowacyjne działania:**
  - tworzenie własnego „profilu” szkoły (np. Dania)
  - opracowywanie i realizacja projektów edukacyjnych (np. Francja, Holandia, Hiszpania, Luksemburg)

LITERATURA:

M. Vanova, Pedagogika porównawcza, w: B. Śliwerski, red., Pedagogika, t. 2., s. 101-104.

Opracowanie tekstu i prezentacji

dr Elwira Balcer
e.balcer@kj.edu.pl

Kolegium Jagiellońskie Toruń